

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН
ПО ПОДНЕ

ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

Месечно 450 драхми, тромесечно 1350
драхми, годишње 54 драхми.

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва:
улица Краља Петра бр. 70.

Уређује ОДБОР

Поводом велике победе српске војске Њ. В. Краљ Јелина упутио је Њ. Кр. В. Војводи Краљевске Власти Србије Наследнику Престола Александру ову депешу:

»Под утиском неописане радости за победу коју су однеле последњих дана српске трупе, драге савезнице наших трупа, молим Ваше Краљевско Височанство да прими Моја срдачна честитања.

Александар.»

Њ. Кр. В. Наследник Престола Александар одговорио је:

»Врло сам дирнут честитањима које Ми Ваше Височанство шаље и срећан сам што могу с моје стране да Вам изразим велику радост због лепих подвига грчких трупа које се боре уз нас и консолидују савез наших двеју земаља.

Александар.»

Њ. Кр. Височанство Наследник Престола Александар одговорио је Господину Вензелосу следеће:

»Ваша честитања и жеље које сте Ми доставили поводом успеха српске војске дубоко су ме дирнули и захваљујући Вам, ја сам срећан да могу констатовати леп полет јелинских трупа које суделују у заједничком делу.

Александар.»

Господин Вензелос, председник грчке владе, упутио је ову депешу:

»Молим Ваше Краљевско Височанство да изволи прими моја најсрдачнија честитања за лепе победе које су однеле храбре српске трупе и израз мије најдубље радости коју осећа грчки народ видећи да се овим остварује почетак ослобођења српске територије. Ја сам срећан што у овим лепим победама учествује и један део грчких трупа учествујући великом пријатељством и трајну солидарност између оба народа.

Вензелос.»

БОРБЕ НА НАШЕМ ФРОНТУ

Коминанте Источних Савезничких Војска

Ноћу између 7. и 8. и у току јучерашњег дана наше трупе, напредујући неуморно, задобиле су нове и славне успехе.

Потискујући бугарске заштитнице, појачане немачким пуковима, српске су трупе допрле већ до Вардара. Важан саобраћајни чвор, Кавадар, у њиховим је рукама. Остварено напредовање у току последња 24 часа прелази на извесним местима 20 километара. Ослобођено је више од 20 села. Заробили смо војника и запленили 15 нових топова од којих је неколико великог калибра.

На Црној Реци исеверо-западно од Хуме, франко-грчки одреди остварили су такође врло важно напредовање. Заплењен је један брдски топ на вису Дзена.

У току свог наглог повлачења непријатељ је бацао у ваздух или палио своје депое. Многа села су у пламену.

Савезнички авијатичари активно кооперишу у борби. Они туку стално из митраљеза непријатељске логоре и комору у повлачењу и јако бомбардују најважније тачке у непријатељској позадини.

Енглески су авијатичари оборили један непријатељски аероплан на Стрми.

ЈЕДНО ПИСМО Г. СТОЈАНА ПРОТИЋА

Г. Сетову Ватсону

У енглеском листу »The New Europe« Бр. 97. од 9. августа, изашао је један чланак без потписа под насловом Србија на раскрсници. У том чланку су изнесене оне обичне оптужбе на Владу и Г. Пашића које су се чуле у Народној Скупштини од стране опозиције с додатком отворене одбране осуђених официра и атентатора Малобабића. Угрех се Влади приписује ту и смена пок. Војводе Путника, па се замера и Њ. В. Престолонаследнику на држању његовом за време кризе, и што је послушао своје саветнике а није се обазрео на мишљења друге да не одобри извршење

смртне пресуде над Димитријевићем, Вуловићем и Малобабићем. Назад се у чланку пребадује Србији као да она хоће да напусти Крфску Декларацију и узме неку другу уску »српску« основу нашег народног ослобођења и уједињења; како је пензионисала посланика Михаиловића у Вашингтону који тобож хоће неку ширину основу и како је плуковник Прибићевић пао у немилост код ње!

На тај чланак послао је Г. Стојан М. Протић, чим је чланак дотио, Г. Сетову Ватсону, који је уредник тога листа, овај телеграм као и одговор:

»Господину Сетову Ватсону,
Лондон.

Драги пријатељу,

Сад сам прочитао Ваш чланак у »New Europe«. Наше пријатељство, Ваша симпатија и рад за нашу народну ствар, донекле и моја политичка прошлост, дају ми, мислим, права да Вам упутим ово неколико речи.

Ви сте, драги пријатељу, мистифицирани, и то не мало.

Смена Војводе Путника била је природна последица његове физичке неспособности за рад. По мом уверењу она је требала да буде још раније, и онда се не би догодио тај необичан и јединствен приказ: да војска носи на леђима свога војсковођу уместо да је он води. Војвода Путник је био неспособан више од годину дана да икад обиђе фронт. На његове се одлуке не ретко чекало по недељу дана. За смену његова штаба Ви имате довољан разлог и у Вашем чланку: група »Уједињење или Смрт« добила је знатан утицај у околини војводе Путника. Ми, стари радикали, или, како Ви кажете, конзервативне снаге, борили смо се увек против превласти војне власти у држави. Ми смо хтели и хоћемо да грађанска власт буде старија, и она једини представник воље државне и народне. Црна Рука или група официра »Уједињење или Смрт« било је тајно удружење, и оно се мешало у политику и хтело утицај и превласт у држави за себе. Њеном утицају био је подлегао и сам Војвода Путник, и његов јој је велики ауторитет служио као заклон. Пуковник Димитријевић био је шеф Црне Руке; он је био Малобабићу заштитник и прикривач. За прошлост Малобабића можете припитати мало иг. Хинковића. По мом дубоком уверењу он је био аустријски шпијун. Ноторна је ствар да је био владин кортеш при изборима у Хрватској.

Против суда и судија ниједан од оптужених официра није се жалио. Опозиција није имала и нема чисто држање према официрима, који су водили политику и који су засновали Црну Руку. Она им је повлађивала у својој политичкој борби против Владе и радикалне партије. Она је због тога и кризу створила јула 1917. г., и ако постоји и нарочити писмен документ који је сам собом апсолутно искључивао помиловање Димитријевића. То је и сад једна од

главних сметњи за централизацију политичких снага. Опозиција је још и у тој великој контрадикцији: она хоће концентрацију, коалицију, а из ње искључује Пашића, мене, Љ. Јовановића, Андру Николића којег је демонстративно принудила на одступање с председништва Народне Скупштине.

Њ. В. Престолонаследник се држао за време кризе како се само може држати један истински и модерно уставан владалац. Пашић је одиша стар годинама, али не ретко млађи духом и погледима од многе госпде опозиционара. Он је наш национални капитал, који ни један паметан човек и ни једна паметна група неће одбацити. Наша опозиција, на жалост, то чини. У Пашићевој младости нема никаквих полутурских традиција; напротив, у њој има традиција револуционарних и западних, као и у нас других »конзервативних снага«.

У Карађорђевој Србији никад није било места ни за полутурске ни за полуаустријске традиције. Зато је доказ и сама историја српских владалаца. И зато је Србија и била и јесте заставник народног ослобођења и уједињења. Она је оличење и носилац великога, ако хоћете опет револуционарног, принципа, од кога сте се и Ви пре неколико година уплашили: да се ослобођење и уједињење нашега народа не може остварити без пропасти Турске која је у Европи војнички логор на туђем земљишту, и без пропасти Аустрије која је једна администрација а не држава — како је рекао Мацини. Пре се ваља бојати, чини ми се, да тамо, ближе вама, нема, драги пријатељу, полутурских и полуаустријских традиција, које сметају извођењу ослобођења и уједињења нашег народа на основу Крфске Декларације, коју Србија гледа и ради само да прошири и удуби а никако сузи и ослаби.

Парламентарна и демократска Србија је најбоље јемство да се Пијемонат утапа у Италију, ако је, наравно, и Италија парламентарна и демократска. У Немачкој је највећи партикуларист Пруска, а у нас они који се угледају на Пруску и показују велеитете да у Уједињеној Краљевини нашој пренесе или стварају односе по угледу на односе између Угарске и Хрватске! На уску, »српску« базу Србија може бити само

принуђена недољивом силом; а против ње се она бори свим својим силама и данас, као што се борила и јуче и онамад, и као што ће се борити и сутра и прекосутра.

Стојећи Вам на расположењу за свако обавештење које Ви увек можете контролисати, и за сваку, и контрадикторну, дискусију, ја Вас молим, драги пријатељу, да имате на уму ово: и Србија има своје тешкоће као и сви други у овом великом и страшном рату; у њеном необично изузетном и деликатном политичком положају пре је места за дивљење да их она нема и већих и тежих. Да ли је то много кад она од својих осведочених пријатеља, као што сте Ви, тражи да јој их они не увећавају оваквим неоснованим критикама — молим да изволите оценити Ви с Вашим друговима, такође нашим добрим пријатељима, енглеским.

Поштом Вам шаљем и коминике Влади, од 26. јуна ове године, поводом последње кризе.

Ја Вас, разуме се по себи, овлашћујем да ово моје писмо употребите како год за потребно нађете, и под мојим пуним потписом.

22. августа 1918.

Крф.

Ваш одави,

Грој. М. Протић, с. р. с.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

ПАЗИЗ, 9. — Влада Луксенбурга поднела је оставку, јер се скупштина није задовољила изјавама министра председника.

ЛОНДОН, 9. — Шестог октобра отпочеће у Лондону седнице савезничког парламента. На њима ће се претресати нарочито питања финансијске и економске природе.

БЕРН, 9. — Др. Анте Трумбић, председник Југословенског Одбора, присуство је у Берну.

ОСВЕТА ХУНИМА

Један чланак г. Бартуа

Париз, 9. септембра

Пређашњи министар, г. Барту, објавио је у Матену чланак, у коме одушевљено истиче хероизам савезничких трупа и завршава речима: »Освета Хунима! Освета повређеног права била би горка поруга, ако се не резервише чувеним бандвитама и њиховим саучесницима егземпларна казна. Сви народи и све владе потпуно се слажу у томе погледу. Немачка и њени савезници испаштаћу за своје злочине и недела, што су починили човечанству«.

СТАЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Тешко је и за немачка леђа

Цирих, 9. септембра

Из Берлина јављају: Приликом пријема делегата синдиката од стране канцелара, посланик Тома је изјавио: да је немачки народ умасно кло-

због неповољних догађаја последњих дана. «Она — рекао је даље — свакодневно опада економски. Фалсификовања снага радњака нагло нестаје; они не могу вршити послове лекара тако лаке природе. Огромна је беда, погоршана неспособном унутрашњом политиком владе противу које је народ огорчен. Недостојна се комедија одиграва у господској кући. Влада мора распустити скупштину и објавити потпуно отцепљење од пангерманиста и анексиониста. Народ тражи јасну политику, тражи мвр споразума и тражи енергичну владу».

Канцелар Хертлинг је одговорио: да је влада учинила своје о изборном праву и да је решила да распусти скупштину.

НАШИ У ЈУЖНОЈ АМЕРИЦИ

Југословенска Народна Одбрана

Вашингтон, 9. септембра
Из Валпараисо јављају: Е-

ДОГАЂАЈИ У РУСИЈИ

Успостављање источног фронта

Штокхолм, 9. — Из Москве јављају да терор тамо и даље траје. Многе су жене узете као таоци. Социјалистичка међународна странка протествовала је код централног одбора противу терора. Швајцарска комора такође је протествовала противу стрељања и узимања таоца, али узалуд.

Амстердам, 9. — Дописници немачких листова у Русији јављају, да је централна комисија у Јарославу решена да стреља све непријатеље максималиста и да интернира све сумњиве личности, а буржоазију примора да ради најтеже послове. У целој казанској губернији сељаци су Устали противу совјета.

мигранта Чеси, Срби, Хрвати, Словенци и Рутени, која се склонила у Јужну Америку, да би избегла тарањиву аустријске владе, врше енергичну пропаганду у корист својих националних тежња и образовали су јака политичка друштва. Срби, Хрвати и Словенци, сматрајући да је клицу час националне независности, установила су у целој Јужној Америци огромна организација ради борбе за ослобођење своје отаџбине и установљавање независне државе Срба, Хрвата и Словенаца. Таква организација, која представља јаку моралну и материјалну моћ, носи име: Југословенска Народна Одбрана са седиштем у Валпараису. Ово удружење располаже са многим листовима, који воде активно борбу за ослобођење југословенског народа. Чланови организације одушевљено су прихватили Крфску Декларацију као свој национални програм.

фронт.

Упитао: шта га је руководио да пође тим путем, одговорио је: «Ја сам радио са овим Србима више година заједно. Чув сам да је Србија врло јуначка и демократска земља и да је много страдала. Пошто ови моји другови Срби рекосе да иду у помоћ Србији, да се ослободи, то сам им се и ја придружио, да им помогнем, јер и Америка помаже Србију. Ја сам црпао по боји, али имам исто срце и душу као и бели људи. Ја не жалим свој живот жртвовати за српску слободу, јер се Срби боре за исту ствар за коју се боримо и ми Американи. Бити у америчкој, или српској, или француској војсци, то је свеједно, а ја најволим са оним људима са којима сам се спријатељио и познао, па би срамота била да их изневерим кад они иду...»

СРПСКА ПОТРОШАЧКА ЗАДРУГА

Скреће се пажња српским избеглицама да ће се, од понедељника 10. овог месеца, отпочети издавање намирница

у Српској Потрошачкој Задрузи за месец септембар ове године.

Издавање ће се вршити по бројевима листа а то дневно по 200 бројева.

КОНЦЕРТ

Вечерас у шест и по часова припређује под заштитом солунског конзерваториума Г-ица Флора Паскали концертат, у сали Беле Куле, уз суделовање господe Тео Кауфмана, Белана и Гота.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

АТИНА. — Са острва Милоса јављају: да се тамо земљотреси понављају и да до сада није било великих штета.

МАДРИД. — Јављају из Москве: да је једно одељење максималистичке првене гарде покушало да заузме шпанско посланство и изврши претрес, али је то на енергичан протест шпанског посланика спречено; максималистичка влада се извинила.

ЊУЈОРК. — Америчке армије у Француској добиће кроз неколико дана хлеб спреман у једној огромној аутоматској фуруни, која производи 1.150.000 килограма хлеба дневно.

Њ. В. Краљу

Твоја храбра војска верна својој традицији предузима поново своју победничку акцију задајући непријатељу тешке ударе и продирући у нашу драгу Отаџбину шаље Ти са мном своје поздраве.

Александар.

Њ. В. Наследнику Престола

Теби и нашој јуначкој војсци честитам на сјајном успеху. И ако саломњен старошћу и изнурен болешћу нисам лично међу вама ипак сам увек са вама у духовној вези и молим Свемогућега да нам крунише наше надчовечанске напоре и ускори нам ослобођење и уједињење нашега народа. Прегоацу Бог помаже.

Петар.

Њ. Кр. В. Наследнику Престола

Сјајни успех оружја српске војске под врховним заповедништвом Вашег Височанства у шестој години борбе за слободу и уједињење у доба када наши велики Савезници удруженим снагама потискују непријатеља на свима фронтима дубоко је одјекнуо у срцама наших пријатеља. Честитам Вашем Височанству и поздрављам Вашу узданицу са тврдом вером да ће ускоро залепшати застава на дому наше слободне и уједињене Отаџбине. Нека је слава и звала храброј војсци збратимљених Срба, Хрвата и Словенаца, нека је слава њеном Команданту.

Пашић

Хвала вам искрена на честитци приликом успеха наше драге војске, која пуна одушевљења и наде продире храбро борећи се у отаџбину. Трупе из Краљевине Србије налазе искрену и снажну сарадњу у трупама југословенских добровољаца. И једне и друге свесне велике улоге која им је додељена показују се достојне херојске савезничке војске која се на западу бори за исти велики циљ ослобођења народа.

Александар

СА НАШЕГ ФРОНТА

Српски коминике 8. и ноћу 8.-9. септембра

У своје победоносном надирању, натерујући у повлачење сва немачко-бугарска појачања, наше су трупе стигле 8. овог месеца на Вардар и већ су пребациле своје делове на његову леву обалу; тиме је пресечена главна жељезничка пруга Скопље Солун. Исто тако наше јединице, које су прешле Црну Реку, пресекле су друм и Дековил Градско-Прилеп, главну комуникацију 11. немачке армије. Стратегијске последице пресецања ових двеју главних непријатељских комуникација и потпуног прелома њиховог фронта огромне су и већ се почињу осећати и на суседним деловима фронта.

Продирање српских трупа у дубину од 2. септембра до данас износи у правој линији преко 65 километара. Неке пешадијске јединице после дебушовања из планине прелазиле су дневно по 40 километара.

Број заробљеника и количина плена стално се повећавају.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Париз, 9. — Г. Пашић, који је стигао у Париз по позиву француске владе, имао је више састанка са г. Пишоном. Претресанасу узастопце унутрашња и спољашња пи-

ће изложити своју политику апсолутне верности према Споразуму која је увек водила Србију».

РИМ, 9. — Италијански министарски савет решио је: да саопшти савезничким владама, да италијанска влада сматра покрет Југословена у циљу задобијања њихове слободе и њиховог успостављања у једну слободну државу као покрет саобузан принципима за које се Споразум бори.

Париз, 9. — Предлог Аустро-Угарске, упућен свима зараћеним државама, којим позива на састанак у једној од неутралних земаља ради дискутовања питања о миру, потпуно је пропао. Савезници су га одмах одбили. Сједињене Државе су изрично нагласиле да овакве предлоге неће ни узимати у оцену.

Лондон, 9. — једна депеша из Кијева јавља да су Козаци тукли максималистичке трупе на широком фронту у области Дона.

Лондон, 9. — «Тајмс» јавља: На иницијативу социјал-демократске странке адржани су велики зборови у корист мира у Есену, Келну и у многим великим немачким варошима.

ПАРИЗ, 9. — «Еко де Парис» јавља: да Немци нагло евакуишу цивилно становништво Сен Кавтена, где су прижењени велики пожари.

Париз, 9. — Лист «Ера» јавља: Сво цивилно становништво из многих села из немачке зоне повучено је у околину Меца.

Париз, 9. — Сви листови предвиђају повлачење Бугара у старој Србији као догађај прве и највеће нужности.

Вазел, 9. — Немачки листови објављују: да су максималистичке трупе претрпеле ужасан пораз у околини Петрограда на линији за Волгоду, повукле се у нареду и напустиле све своје положаје. Добро наоружани сељаци гоње великом жестином максималисте и нагло се приближују престоници. С друге стране, на северном фронту, максималисти су такође сасвим тучени. Они су у паничном бегству гоњени од савезничких трупа. Совјети оптужују летонске пукове, да су их издали, побунивши се и одбијајући да иду противу Енглеза.

Женева, 9. — На женеваској берзи франак добија 32 сантима и вреди 80-5; Лондон добија 6 сантима, и пење се на 21-15; марка је изгубила 50 сантима и спала на 67-23; круна вреди 37-05.

Одговорни уредник:
Алекса Грдановић

Штампарња «Велика Србија»

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Франц. коминике

Париз, 9. септембра
У току јучерашњег дана није било важних догађаја на француском фронту.

Енглеска коминике

Лондон, 9. септембра
У локалној операцији источно од Еписа енглеске су трупе успеле да помакну унапред своје линије. Непријатељ се је одупирао на свима тачкама, вршећи више противнапада са јаким снагама. И поред овог отпора, наше су трупе извршиле осветно напредовање на целом борбеном фронту.

Аустралијанске трупе напредовале су у једној успешној операцији на сектору Аржикура и заробиле изванредан број војника.

Америч. коминике

Вашингтон, 9. септембра
Сем сукоба патрола и дејства авијатике у Вевру, дан је прошао без значајних догађаја на секторима које држе наше трупе.

Италиј. коминике

Рим, 9. септембра
Наше су батерије изазвале пожаре на платоу Азијаго и бациле у ваздух депое са муницијом у близини Гризоле-ра. Одбијени су јуришни непријатељски одреди јужно од Мори, на брду Корно и северно од Грапе.

Наша извидничка одељења напала су и потисла једно немачко осматрачко одељење у долини Ледро и заробила неколико војника. Заплењен је ратни материјал код Тонале-Сила. Оборен је један непријатељски аероплан.

Албанија. — Западно од Фиери и у долини Јанине сукоби патрола. Заробљено је неколико војника.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

ДОБАР ЗНАК

Сазнајемо с поуздане стране, да је курс акцијама Народне Банке у Београду у свој заузетој Србији необично скочио и да се акције продавале у последње време по пет хиљада комад. Номинална вредност тих акција је 500 динара и највећи курс био им је пре рата око 1500 динара. Што је најинтересантније ову су им вредност подигли сами аустријски официри и чиновници и остали њихови поданици тамо, који тиме најбоље показују како и сами мало верују у останак Аустрије, те њен несигуран папирни новац улажу у сигурне акције државе коју су привремено покорили и држе је!

ИНТЕНЗИВНИЈИ РАД У АМЕРИЦИ

Услед повећаних послова у нашем посланству у Вашингтону и његовог све већег значаја персонал му се повећава. Тамо се упућују као секретар г. Бранко Лазаревић, досадањи шеф пресбиога на Крфу и наш познати просветни радник и литератор, и као писар др. Божа Пурић, један од младих дипломата који се већ и пером у јавности истиче.

ЦРНАЦ СРПСКИ ДОБРОВОЉАЦ

У добровољачкој чети «Старине Новака», образоване у Америци, налази се чудан јунак, Ђо Миландон, црнач Американин, који је са добровољцима кренуо за наш